

ČETRDESETGODIŠNJI HOD KROZ SPLITSKU BAŠTINU

dr. sc. MARKO TROGRLIĆ
Sveučilište u Splitu
Filozofski fakultet u Splitu
Odsjek za povijest
Put iza nove bolnice 10c
21000 Split, HR

Upravo ovim brojem što se nalazi pred vama, poštovani čitatelji, *Kulturna baština* obilježava svojih okruglih 40 godina. Četrdeset godina od osnutka splitskoga Društva prijatelja kulturne baštine, četrdeset godina od pojave prvoga, gotovo programatskog broja, s objavljenim Statutom Društva, iz kojeg se iščitavaju program i smjer njegova djelovanja, lijepa je, jedinstvena i znakovita obljetnica. Prigoda je to i za retrospektivu i za perspektivu. Listanjem dosadašnjih brojeva *Kulturne baštine*, pred nama se otvara cijelo bogatstvo tema, naslova i, naravno, sadržaja. Lebde tako pred našim očima brojni, zaista brojni naslovi i teme i njihovi autori. Neki od njih nisu više među nama, pa ih se ovdje s poštovanjem i zahvalnošću spominjemo. Drugi su pak tu, i dalje s istim žarom i marom uronjeni u ovaj posao, koji ni onda kad je Društvo nastajalo i kad se *Kulturna baština* rađala, nije bio nimalo lak, nimalo jednostavan, kao što to nije ni danas. Neće, on, zasigurno, ni sutra biti jednostavnijim. Ipak, unatoč svemu, unatoč vremenu nimalo sklonom i prilikama nimalo lakima, i Društvo i časopis stigli su do ovog svojeg jubileja.

Naš je drevni grad u tom 40-godišnjem razdoblju prošao kroz nekoliko faza svojeg razvoja i rasta. I naša Domovina u cjelini i naš narod prošli su burno razdoblje od života u neslobodi u nekadašnjoj državnoj zajednici do života u

novoj zajednici, kao slobodan narod u slobodnoj državi, danas u zajednici slobodnih naroda i država, u Europskoj uniji. Tako bismo mogli kazati da se pred nama ovdje otvara raznoliko mnoštvo sadržaja, gotovo u biblijskom metaforičkom smislu s obzirom na broj godina i prijeđeni put jednog hoda, koji je i onda bio i danas jest jednako privlačnim i jednako zahtjevnim. Što naime ima ljepše od onog baviti se baštinom, od onog baviti se baštinom grada o kojem je slavni Mommsen rekao da je takav da bi svaki njegov stanovnik morao biti arheolog?! S druge pak strane, što ima od toga zahtjevnije i izazovnije u svijetu u kojemu se promjene i izazovi izmjenjuju strelovitom brzinom te ono što je jučer bilo mjerodavno, danas je to u manjoj mjeri ili pak uopće više nije? A ipak, unatoč svemu, i ljudima, i vremenu i mogućnostima, i prilikama i neprilikama, baština ostaje baštinom. Ona je dio nas, našeg svijeta, naših života, naših obzorja, perspektiva, mogućnosti i dosega... Mi smo uronjeni u baštinu, i to ne samo u njezinu materijalnu dimenziju nego, još više i još jače, u njezine duhovne silnice, koje nas višestruko i dubinski prožimlju. Činjenica pak da i naš današnji naraštaj, kao i naraštaji onih prije nas te onih koji će za nama doći, kao baštinici, čuvari, proučavatelji te na svoj način i sustvaratelji onoga što je baština u najširem i najboljem smislu riječi, svojim djelovanjem i postupanjem prožimaju tu baštinu, jasan je, utemeljen i dovoljno uvjerljiv razlog da se njome bavimo i njoj posvećujemo. Još više i još jače: da se njoj posvetimo i s njome drugujemo, izvlačeći iz tog odnosa ono najbolje i za nas i za nju.

Dok listamo dosadašnje brojeve ovog časopisa, spoznajemo svu slojevitost, sve napore, sve zauzimanje, skrb i posvećenost brojnih i raznih našoj splitskoj baštini: i u onim krupnim i u onim manje krupnim pitanjima, u onom uspjelom i u onom neuspjelom, u dobrom, lošem, u lošijem i u boljem, naravno, i u onomu što je bilo izvrsno. Izranjaju s tih stranica familijarna suživljenost i gotovo djetinja odanost onomu što naš splitski baštinski svijet jest. A taj, prebogat u svojoj materijalnoj i duhovnoj izdašnosti, nije uvijek nailazio na ono poštovanje i ono poznavanje kakvo bismo bili rado željeli. Nije uvijek u ovom našem gradu, pa ni u širem okruženju, imao onu razinu misaone i idejne prisutnosti kakvu je ova njegova baština zasluživala. Nije ona imala počesto ni onu sferu utjecaja koja bi joj dopuštala da ostane i postane onim dobrom koje bi se na način primjeren njezinoj vrijednosti tretiralo i s njime komuniciralo. Štošta ova naša baština nije imala, a trebala je imati u

proteklom četrdesetgodišnjem hodu... No, ipak, puno je toga i imala: imala je svoje, možda katkad skriveno i šutljivo, ali ipak stalno i trajno mjesto s nama i među nama, imala je onaj govor koji se nije moglo ušutkati, bila je i ostala dio nas samih i našeg identiteta, naših odnosa i našeg profila, kakav je svijet oko nas upoznavao te mogao i trebao upoznati. U tom je ozračju upravo ta naša baština ona dragocjenost u kojoj se raspoznaje naš identitet, splitski, hrvatski i europski, u kojem se, a ne u nekom drugom ili nekom trećem iz mnoštva onih koji nas okružuju, neodvojivo prepoznajemo i s njime identificiramo. Imala je, stoga, i ima svoje poštovatelje, svoje čuvare, svoje promišljatelje... U konačnici, svoje ljubitelje...

Sve je to razvidno i sve to zrači sa stranica *Kulturne baštine*. To je onaj duh, ljubavlju prema baštini motiviran, trajno prisutan iz broja u broj ovog časopisa, iz godine u godinu djelovanja ovog Društva, koji se ne može ne primijetiti, koji se ne može ne prepoznati. Pa kao što i svaki hod ima svoj cilj i svrhu ka kojima je upućen, tako je i ovaj 40-godišnji hod kroz splitsku kulturnu baštinu bio vođen tom svrhom i tim ciljem: ljubavlju prema njoj usmjerenom, prožetom plemenitim motivima da ono što smo naslijedili, i kao pojedinci i kao zajednica, i kao grad i kao društvo, održimo, sačuvamo i na najbolji način predamo naraštajima koji iza nas dolaze. Izazov je to i zadatak koji stoji i ne samo ovdje pred nama, danas, u našim splitskim okvirima, nego i pred širom domovinskom i nacionalnom zajednicom: da se u globaliziranom svijetu, u svijetu raznolikog bogatstva baština, jezika, kultura, napose u ovom našem europskom svijetu, na najbolji način dade baštini ono mjesto koje joj pripada, vrjednujući ju i proučavajući na prikladne suvremene načine, tražeći u tomu najizvrsnije putove, da se s njome i preko nje omogući svima nama ne samo ona pasivna nego i ona aktivna identifikacija s njom u izgrađivanju i oblikovanju ovog našeg mjesta pod suncem, jedinstvenog i neponovljivog.

Četrdesetgodišnji hod kroz splitsku kulturnu baštinu svakako je jedinstvena prigoda da se svima koji su njome kročili na ovaj ili onaj način, na ovoj ili onoj razini, u ovoj ili onoj stvari, kraće ili duže, manje ili više, izrekne veliko *hvala*. Sve je to ugrađeno u ovaj hod. Sve je to njegov sastavni dio, neodvojiv i trajan... Darovan od srca i nesebično. I on je kao takav postao *našom baštinom*: uz naše duhovne i materijalne spomenike koji čine njezin sastavni dio, sada su, evo, i ovaj časopis i ovo Društvo koje ga je stvorilo, podiglo i do danas uzdržalo, postali sastavnim dijelom upravo te naše *splitske*

baštine! Bez njih se ona u splitskoj prošlosti zadnjih četiriju desetljeća druge polovice 20. i prvog desetljeća 21. stoljeća neće moći proučavati. Zrcalo u kojemu se splitska baština zrcalila - i samo je postalo baštinom. Upravo ta činjenica neka bude onom inspiracijom da se ovaj hod nastavi i dalje, da se u njemu nipošto ne posustane, nego da se ustraje s jednakim, pa i jačim žarom. Splitska je kulturna baština predragocjenom da bismo se i u najmanjem mogli odlučiti drukčije!